

Forensic Psychology

Maastricht University

Naar een evidence-based aanpak van conflictscheidingen

Corine de Ruiter

Hoogleraar Forensische psychologie

Maastricht University

Aan tafel college
Fontys Hogeschool
Tilburg: 19 juni 2018

Verontrustende e-mails...

Forensic Psychology

Maastricht University

From: Moeder X [mailto:X@gmail.com]
Sent: Thursday, November 19, 2015 11:22 AM
To: Ruiter Corine (de) (PSYCHOLOGY)
Subject: Graag uw aandacht voor onderstaande mail

Geachte mevrouw de Ruiter,

Hoe mooi zou het zijn als wetenschappelijk onderzoek waar u zich hard voor maakt kan zorgen dat er serieuze doorbraak komt in een bizarre zaak waar twee kleine kinderen slachtoffer van zijn? Ik ben op zoek naar een manier waarop de kennis omtrent dit onderwerp een serieuze kans van slagen kan krijgen om als soort van veiligheidsplan te dienen in een volgende rechtszaak waarbij slachtoffer gemaakt wordt tot dader en dader de slachtoffer rol aangemeten krijgt en twee kinderen hier mogelijk nog verder slachtoffer van worden.

Waar hebben we het over?

High Conflict Divorce (definitie)

- I. Terugkerende destructieve communicatiepatronen, zoals: ontkenning en in de tegenaanval gaan, snelle escalatie van conflicten, elkaar negeren, aanhoudende boosheid en wantrouwen (Litvack, 2007; McIntosh, 2003)
- II. Aanwezigheid van kenmerken van een psychische of persoonlijkheidsstoornis bij een (of bij beide) ouder(s)
- III. Beschuldigingen/daadwerkelijk sprake van: partnergeweld, kindermishandeling/verwaarlozing (emotioneel, fysiek, seksueel, etc.)

Maatschappelijke kosten

UIT ELKAAR MAAR VOOR ELKAAR

**Maatschappelijke kosten en baten
analyse van vechtscheidingen**

in opdracht van de VNG - juni 2016

**society
impact.**

GEMIDDELDE MAATSCHAPPELIJKE KOSTEN VAN
VECHTSCEIDINGEN

€ 34.504

Gebaseerd op kwalitatief dossieronderzoek van specifiek gezinnen met minderjarige kinderen, waarbij de rechter voor een bepaalde tijd een gezinsvoogd heeft aangesteld (OTS).

TOTALE MAATSCHAPPELIJKE KOSTEN
VAN VECHTSCEIDINGEN*

€ 96.600.000

Gebaseerd op jaarlijks 5.594 onderzoeken van de Raad voor de Kinderbescherming naar gezag en omgang (2014), waarbij aangenomen wordt dat 50% van deze onderzoeken leidt tot een OTS voor een bepaalde tijd. Dit bedrag is afgerond naar boven.

**Dit bedrag is exclusief de kosten van de rechtspraak.*

Mythen over conflictscheidingen

Forensic Psychology

Maastricht University

- I. Waar twee vechten hebben twee schuld
- II. Beschuldigingen van kindermishandeling bij conflictscheidingen zijn altijd vals
- III. Mediatie is dé oplossing voor conflictscheiding
- IV. Kinderen moeten altijd opgevoed worden door beide ouders
- V. Ouders moeten stoppen met elkaar te “demoniseren”

Eigen observaties als getuigedeskundige in familierechtzaken

- Kinderbeschermingsinstanties (Raad, Veilig Thuis) doen lang niet altijd aan feitenonderzoek, wanneer ouders in een echtscheiding verwickeld zijn, onder de aanname: “deze beschuldigingen zijn vals” of: “wij doen niet aan waarheidsvinding/feitenonderzoek” of: “er zijn geen kindsignalen.”
- Kinderen die contact met een van de ouders weigeren worden niet systematisch onderzocht, om de oorzaak van die weigering te achterhalen:
 - Gerechtvaardigde afwijzing (kind is mishandeld, voelt zich onveilig)
 - Oudervervreemding (een of beide ouders spreekt/spreken kwaad over de ander)

Forensic Psychology

Maastricht University

Kritische rapportages van onafhankelijke, externe instanties

- Kinderombudsman (2013): “De Kinderombudsman stelt vast dat er in de werkprocessen van BJZ, AMK en de Raad op dit moment niet voldoende kwaliteitswaarborgen zijn ingebouwd om er voor te zorgen dat het aantal fouten tot het absolute minimum wordt beperkt. Daardoor bestaat het risico dat fouten verderop in de jeugdzorgketen doorwerken. Het is dan mogelijk dat er beslissingen worden genomen op basis van onvolledige, onvoldoende onderbouwde informatie.” (p. 1)
- Jaarbericht Inspectie Jeugdzorg: “Voor de inspectie tekent zich hiermee het beeld af dat de waarheidsvinding een heikel en kritisch punt is binnen de kwaliteit van de jeugdzorg waaraan nog het nodige te verbeteren valt. Bij onderzoeken die de inspectie uitvoert naar aanleiding van meldingen van calamiteiten treft de inspectie ook tekorten aan in de waarheidsvinding.” (p. 8-9)

Forensic Psychology

Maastricht University

Vragen die ik mijzelf stelde

- Wat is de stand van de wetenschap op het terrein van conflictscheidingen?
- Hoe gaan professionals in andere landen om met deze ingewikkelde echtscheidingsgevallen?
- Wat zijn bewezen effectieve en niet-effectieve interventies voor deze gezinnen?
- De belangrijkste vraag: Hoe kunnen de belangen van het kind bij conflictscheidingen het beste beschermd worden?

Er is een grote hoeveelheid empirische en professionele kennis over conflictscheidingen

Forensic Psychology
Maastricht University

The Myth of Epidemic False Allegations of Sexual Abuse in Divorce Cases

by Merrilyn McDonald

DOES LEVEL OF INTIMATE PARTNER VIOLENCE AND ABUSE
PREDICT THE CONTENT OF FAMILY MEDIATION AGREEMENTS?

manda S. Rossi, Amy Holtzworth-Munroe, and Amy G. Applegate*

High Conflict Divorce, Violence, and Abuse: Implications for Custody and Visitation Decisions

BY CLARE DALTON, JUDGE SUSAN CARBON, AND NANCY OLESEN

The Art and Science of Child Custody Evaluations

Jonathan W. Gould
David A. Martindale

September
2018

Forensic Psychology

Maastricht University

Wat ik leerde uit de wetenschappelijke literatuur

- De meeste beschuldigingen van kindermishandeling bij conflictscheidingen zijn niet vals (circa 12% vals; Trocmé & Bala, 2005; Johnson, Saccuzzo, & Koen, 2015)
- Partnermishandeling komt veel voor bij conflictscheidingen (50%; Jaffe, Crooks, & Poisson, 2003)
- Onderzoek laat zien dat 10-39% van de mishandelaars het primaire ouderlijk gezag over de kinderen kreeg (Saunders, Tolmann, & Faller, 2013)
- Mediation mislukt vaak bij conflictscheidingen (Holzworth-Munroe, 2011; Morris & Halford, 2014; Pruett & Johnston, 2003; Roseby & Johnston, 1997; Tjersland, Gulbrandsen, & Haavind, 2015)

Zijn mijn observaties als getuigedeskundige representatief voor de opvattingen van Nederlandse professionals over conflictscheidingen?

- Websurvey voorjaar 2015
- Survey-vragen gebaseerd op de wetenschappelijke kennis over conflictscheidingen, in relatie tot partnergeweld, beschuldigingen van kindermishandeling, rechten van het kind
- We stuurden e-mails naar internationale experts op het terrein van conflictscheidingen om de juiste antwoorden op de vragen te checken

Voorbeeldvragen websurvey

Wat is uw beste schatting van het percentage conflictscheidingen waarin huiselijk geweld zich voordoet of heeft voorgedaan in het verleden?

- a) ongeveer 10%
- b) ongeveer 25%
- c) ongeveer 40%

Voorbeeldvragen websurvey

Wat is uw beste schatting van het percentage conflictscheidingen waarbij valse beschuldigingen van kindermishandeling zich voordoen of zich hebben voorgedaan in het verleden?

- a) ongeveer 10% of minder
- b) ongeveer 30%
- c) ongeveer 50% of meer

Websurvey

Verspreid onder juridische en sociale professionals (response rate= 10%)

Bureau Jeugdzorg Limburg

Veilig Thuis Midden-Brabant

Fier Humanitas

Jeugdhulp Friesland

**Multidisciplinair Centrum Kindermishandeling (MDCK)
Haarlem**

Mediatorfederatie Nederland (MFN)

**Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en
Psychologie (NIFP)**

Raad voor de Kinderbescherming

Raad voor Rechtsbijstand

Veilig Thuis Vlaardingen

**Vereniging van Familierecht Advocaten Scheidingsmediators
(vFAS)**

Vincent van Gogh (VVGi)

Resultaten websurvey (algemeen)

- Uit 11 vragen gemiddeld 6.5 correct beantwoord door Nederlandse professionals die met conflictscheidingsgezinnen werken
- Juridische professionals presteerden significant beter dan sociale professionals
- Gepubliceerd als: de Ruiter, C., & van Pol, B. (2017). Mythen over conflictscheidingen: Een onderzoek naar de kennis van juridische en sociale professionals. *Familie en Recht*, May 2017. DOI: 10.5553/FenR/.000032

Resultaten websurvey (N=863)

Forensic Psychology

Maastricht University

Vraag	Totale steekproef N = 863	Juridische Professionals N = 461	Sociale Professionals N = 387
	%correcte antwoorden	%correcte antwoorden	%correcte antwoorden
Prevalentie conflictscheidingen van alle echtscheidingsgevallen (20%)	59	63	55
Belangrijkste oorzaak van conflicten bij conflictscheidingen [persoonlijkheidskenmerken van de ouder(s)]	78	81	74
Prevalentie huiselijk geweld (incl. kindermishandeling) in conflictscheidingsgezinnen (40%)	17	12	23
Periode met hoogste risico op dodelijk geweld (eerste 3 maanden na de scheiding)	58	65	51

Resultaten websurvey (N=863)

Vraag	Totale steekproef %correcte antwoorden	Juridische Professionals %correcte antwoorden	Sociale professionals %correcte antwoorden
Prevalentie valse beschuldigingen van huiselijk geweld/kindermishandeling (minder dan 10%)	54	62	46
Grootste gevolgen voor de psychosociale ontwikkeling van kinderen ? (zelf mishandeld zijn en getuige zijn van huiselijk geweld zijn even slecht)	88	88	89
Mediatie is geschikt voor conflictscheidingsgezinnen (nee)	45	53	34

Samenvatting websurvey resultaten

- 83% onderschatte de prevalentie van huiselijk geweld in conflictscheidingsgezinnen (die is nl. tenminste 40%).
- 30% antwoordde dat het grootste risico op dodelijk partnergeweld begint bij een half jaar na de scheiding, terwijl dit in de eerste 3 maanden na de daadwerkelijke scheiding is.
- 46% van de sociale professionals neemt onterecht aan dat meer dan 10% van de beschuldigingen van mishandeling bij conflictscheidingen vals zijn.
- 55% van alle professionals antwoordde incorrect dat mediatie een geschikte interventie is bij alle conflictscheidingen.

Forensic Psychology

Maastricht University

Conclusies websurvey

- Professionals die werken met conflictscheidingsgezinnen zijn niet goed op de hoogte van de wetenschappelijke literatuur en de *best evidence* op dit terrein.
- Onjuiste veronderstellingen kunnen tot *bias* en vooroordelen leiden die van invloed zijn op beoordelingen van conflictscheidingsgezinnen.
- Dit kan uiteindelijk leiden tot verkeerde beslissingen en verwijzingen.

Terug naar de oorspronkelijke vraag:

Waren mijn observaties als
getuigedeskundige representatief voor
professionals in Nederland?

Het antwoord is:

Ja

Forensic Psychology

Maastricht University

Wat nu?

Paradigmashift noodzakelijk

Forensic Psychology

Maastricht University

- Begin met de feiten onderzoeken en erkennen; dan pas interveniëren

- Forensisch psychologische expertise nodig (voorbeelden):

- Kennis over typen partnergeweld (situational couple violence vs. coercive-controlling/intimate terrorism)
- Kennis over de verschillen tussen oudervervreemding (relatief minder frequent) en reële angst/aversie tegenover mishandelende ouder (relatief meer frequent)

Forensic Psychology
Maastricht University

- Vaardigheden (veiligheidstaxatie met gestructureerde interviews over mishandeling (bijvoorbeeld de MASIC; risicotaxatie met de B-SAFER/CARE-NL)
- Maak altijd gebruik van meerdere informatiebronnen, signaleer (in)consistenties
- Angst voor deze conflictscheidingsgezinnen overwinnen; hoe bescherm je jezelf als professional?

- Gevaar van hulp gaan verlenen zonder gedegen onderzoek

Forensic Psychology

 Maastricht University

Project Ketenaanpak Conflictscheidingen Midden Brabant Samenwerking High Conflict Forum, Toronto, Veilige Haven en ketenpartners Midden Brabant

GEMEENTE TILBURG

VeiligeHaven

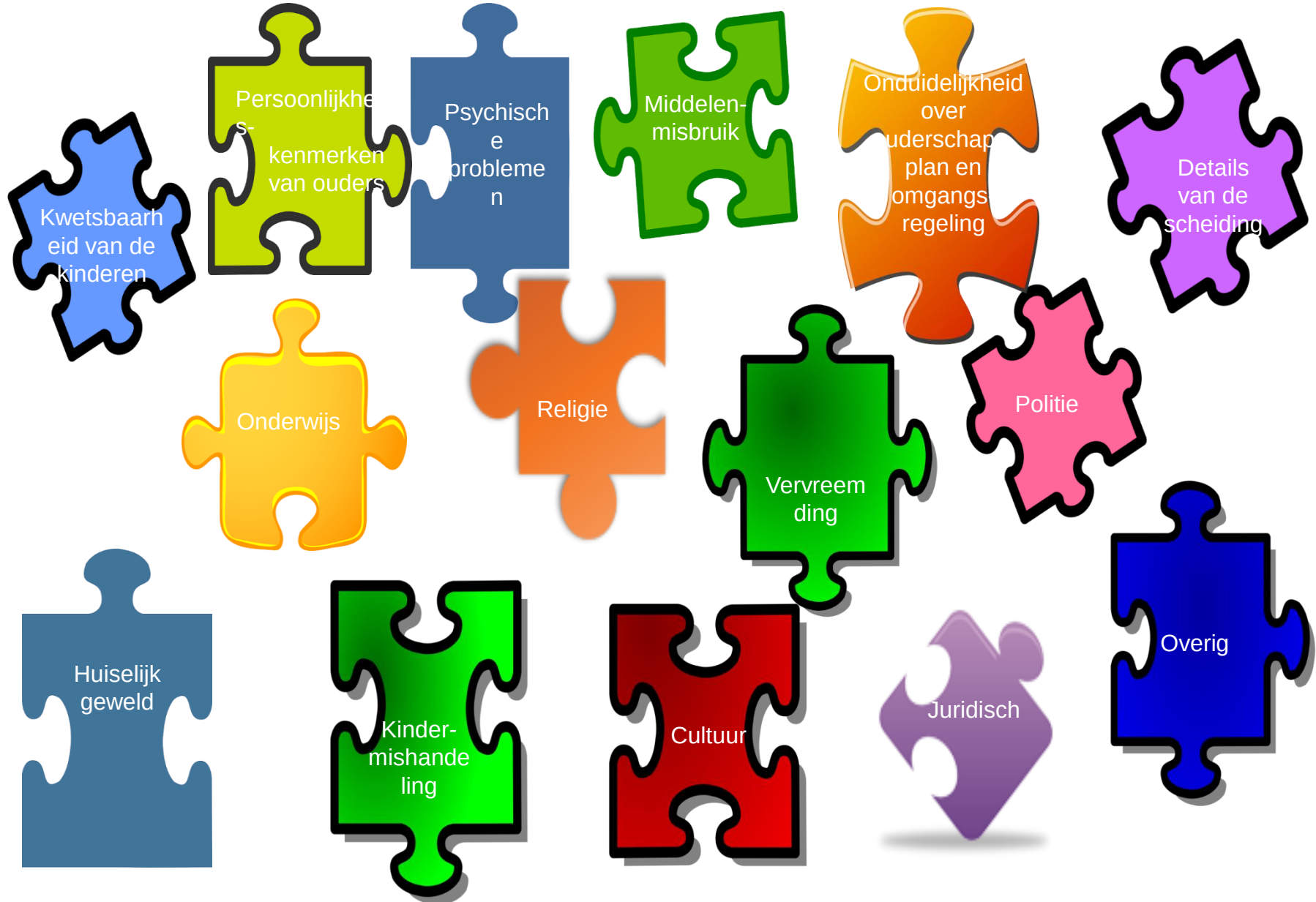
ZonMw

Project Ketenaanpak Conflictscheidingen

3 fasen

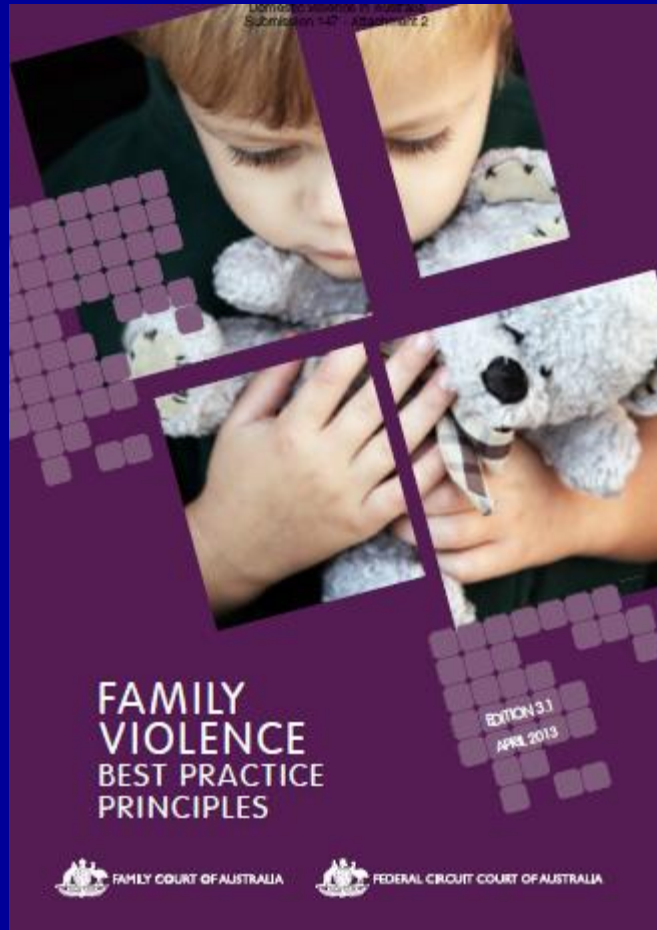
- (1) Inventarisatie hulpaanbod in de regio >
conclusie: veel aanbod voor scheidende ouders, maar
niets voor ouders in conflictscheiding
- (2) Training in evidence-based aanpak van
conflictscheidingen door Howard Hurwitz uit Toronto
- (3) Verbeteringen implementeren:
 - Invoering MASIC voor onderzoek
partnergeweld;
 - Invoering High Conflict Forum voor
vastgelopen cases

“Een conflictscheidingsgezin is als een puzzel” (Hurwitz, 2016)

Australië

- Gepubliceerd in 2013 (eerste editie 2009)

Protecting families and particularly children who are engaged with the family law system from the effects of family violence is a priority for the Family Court and the Federal Circuit Court. The revised *Family Violence Best Practice Principles* assists in this critically important task by acting as a checklist of matters that judges, court staff, legal professionals and litigants may wish to have regard to at each stage of the case management process in disputes involving children.

Invoering MASIC-3 (pilotstudie)

Semi-gestructureerd interview waarmee de huidige gezinssituatie, de relationele voorgeschiedenis, psychische en verslavingsproblemen en gewelddadig gedrag worden nagevraagd, met beide ouders apart

Drie stappen:

- (1) Interview vragen
- (2) Collaterale informatie
- (3) Beoordelingsformulier

Forensic Psychology

Maastricht University

Wat werkt bij conflictscheidingen?

- (1) Er is geen 'one-size fits all' aanpak mogelijk!
- (2) Elk conflictscheidingsgezin is uniek wat betreft voorgeschiedenis, huidige dynamiek, leeftijd van de kinderen, etc.
- (3) Uit onze HCF-besprekingen komt naar voren dat deze gezinnen vaak 'klem' komen te zitten in ons versnipperde hulpverleningssysteem; bemiddeling werkt niet, maar wordt toch vaak steeds opnieuw door de rechter opgelegd

Voorbeelden van MASIC vragen

A. Heeft de andere partij [NAAM] ooit (tijdens samenwonen of daarbuiten)			B. Gebeurde dit in de laatste 12 maanden?	C. Hoe vaak gebeurde dit in de laatste 12 maanden?
1.	U uitgescholden?	Ja Nee	Ja Nee	
2.	U beledigd in het bijzijn van anderen?	Ja Nee	Ja Nee	
3.	Tegen u geschreeuwd of gegild?	Ja Nee	Ja Nee	
4.	U verboden zonder hem/haar weg te gaan?	Ja Nee	Ja Nee	
5.	Geprobeerd te bepalen hoeveel geld u had of uitgaf?	Ja Nee	Ja Nee	

Voorbeelden van MASIC vragen

Sectie 3 (slotvragen)

Voor **ALLE** partijen: ongeacht of ze wel of niet de items 22-31 en 33 met ja hebben beantwoord, stel de volgende vragen:

1. Bent u bang dat [de andere partij] u kwaad zal doen gedurende een mediation-proces of na overleg met de mediator om iets wat u gezegd of gedaan hebt tijdens de mediation? ☐ ☐ Ja Nee

2. Zo ja, geef uitleg: _____

3. Denkt u dat u op dit moment in gevaar bent? ☐ Ja ☐ Nee

4. Zo ja, geef uitleg: _____

5. Is er nog iets anders dat u graag zou willen delen met mij? _____

6. Is er nog iets anders waarvan u denkt dat ik dat zou moeten weten? _____

Onderzoeksvragen MASIC Pilot

- Hoe ervaren de medewerkers de afname van de MASIC?
- Wat is de prevalentie van partnergeweld bij deze conflictscheidingsgezinnen?
- Is er na 9 maanden een verschil tussen MASIC- en controlegezinnen aangaande:
 - Het hulpaanbod dat ze gekregen hebben;
 - De kwaliteit van de relatie tussen de ouders wat betreft afstemming over de opvoeding (Ahrons Coparenting Scale);
 - Niveau van psychische klachten (Brief Symptom Inventory)

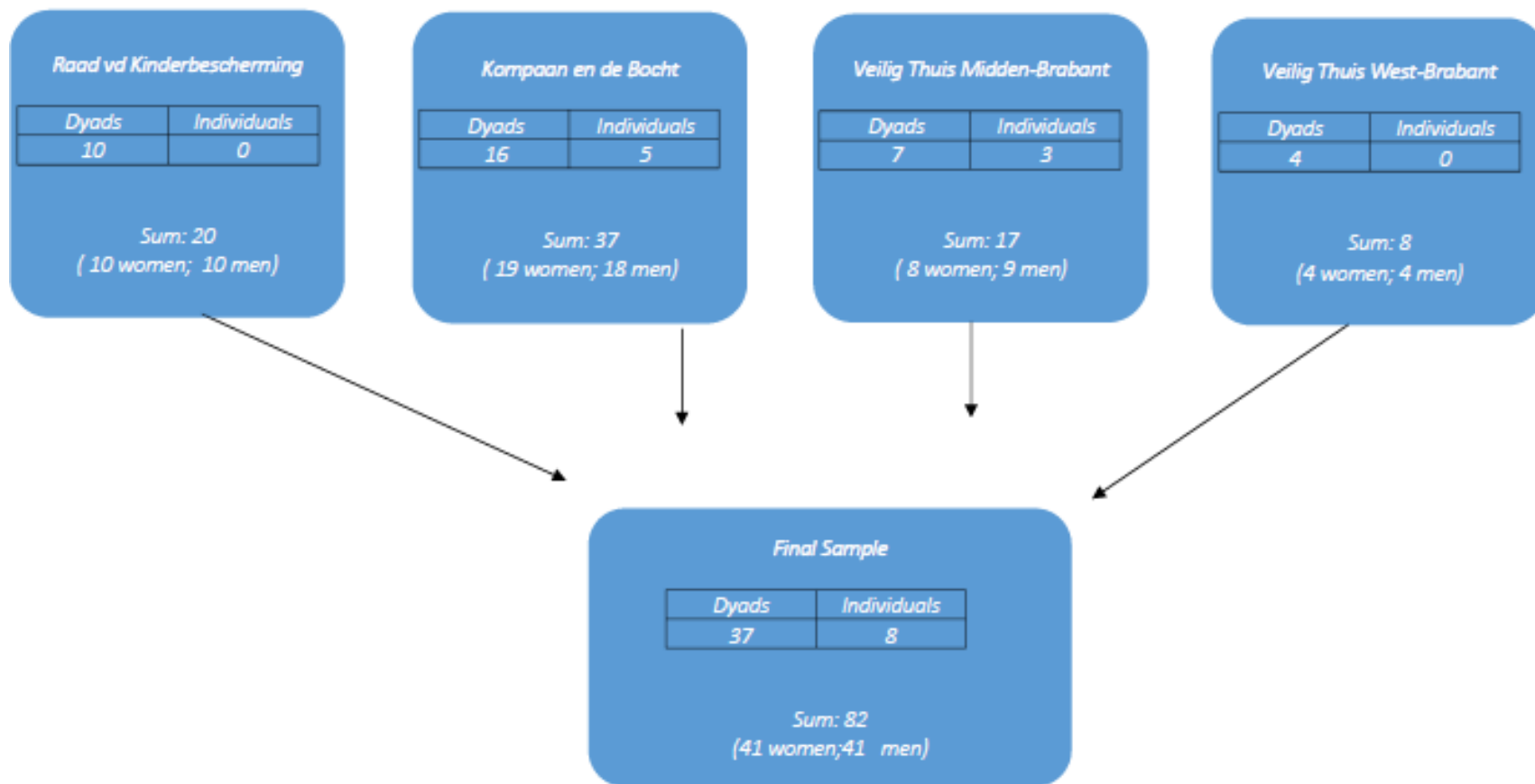
Hoe ervaren de medewerkers de afname van de MASIC?

- Apart interviewen van de ouders levert veel informatie en inzicht op, bijv. of de ouders in één ruimte gezien kunnen worden
- Kost veel tijd (1 à 1,5 uur), vooral als iemand veel vormen van partnergeweld heeft meegemaakt
- De gesprekken op basis van de MASIC, ook al zijn ze zwaar, zijn wel goed
- Door neutrale afronding van het interview (Sectie 3) waarin de ouder voorkeur kan aangeven, gaat de ouder rustig weg

Hoe ervaren de medewerkers de afname van de MASIC?

- Je krijgt een duidelijker beeld van het eventuele geweld: "Ik weet, als ik mensen opnieuw spreek, nog precies wat die mensen hebben meegemaakt; je ziet het voor je geestesoog."
- In de MASIC getrainde medewerker was onlangs bij een controle-interview aanwezig; merkte dat een gezamenlijk gesprek met ouders in een conflictscheiding weinig informatief is (behalve dan dat je ziet hoe de ouders met elkaar vechten).

MASIC cases

Vergelijking Nederland en VS

(tabel bevat percentages aanwezig)

Ever	NL	VS	Past year	NL	VS
Psychological abuse	100	96	Psychological abuse	76	91
Coercive control	96	96	Coercive control	77	84
Threats of severe violence	70	64	Threats of severe violence	44	40
Physical violence	77	64	Physical violence	22	28
Severe physical violence	54	29	Severe physical violence	9	12
Sexual violence	27	9	Sexual violence	12	9
Stalking	62	54	Stalking	48	42

Wat opvalt in de vergelijking Pilot M- en W-Brabant met onderzoek van Pokman et al. (2015)

- Percentages komen in het algemeen redelijk overeen
- Grootste verschil op ernstig lichamelijk geweld, seksueel geweld en stalking ooit in de relatie: dit komt vaker voor in de NL steekproef
- *De ouders in de NL pilot zijn een high-risk groep (gemeld bij VT, Raad of verwezen door rechter)*; Pokman et al. hadden een steekproef uit de algemene groep van ouders die zich aanmelden voor mediation

Wat werkt bij conflictscheidingen?

- (1) Eerst goed onderzoek en diagnostiek
- (2) Samenwerking juridische en sociale professionals essentieel (gedeelde kennis en taal)
- (4) Rechters zouden eerder 'dwang' moeten kunnen uitoefenen op deze ouders (niet alleen via OTS)
- (5) Specifieker hulpaanbod, alleen voor conflictscheidingen, noodzakelijk

Potentiële indicatoren voor “high conflict persoonlijkheden”

Forensic Psychology

Maastricht University

Ziet strijd als inherent aan relaties

Onvermogen om verlies te accepteren en te verwerken

Gebrek aan inzicht in eigen gedragingen

Ontkenning van verantwoordelijkheid m.b.t. eigen aandeel in conflicten

Presenteert zichzelf voortdurend als slachtoffer

Projecteert eigen problemen op anderen

Preoccupatie met analyseren en beschuldigen van anderen

Intense emoties die de rede(lijkheid) overrulen

Alles-of-niets denken

Overgenomen uit W. Eddy (2012). *It's all your fault!. 12 tips for managing people who blame others for everything.* San Diego, CA: High Conflict Institute Press.

New Ways 4 Families (Bill Eddy)

- specifiek ontwikkeld voor conflictscheidingen
- vaardigheidstraining gericht op verbetering conflictoplossingsvaardigheden, voorafgaand aan de besluiten rondom de scheiding en de kinderen (opgelegd door de familierechter!)

Forensic Psychology

 Maastricht University

Project in Alberta, Canada

- Steekproef: 99 cases verwezen naar NWFF
- 62 cases hebben NWFF afgemaakt
- 33 van de 99: gescheiden zonder tussenkomst van de rechter

Steekproef in Alberta, Canada

- In tweederde van de cases: partnergeweld (selfreport)
- 40%: politiemeldingen van partnergeweld; 19% huisverbod
- 90% van de ouders erkende dat de kinderen onder de conflicten te lijden hadden

Uitkomsten project Alberta, Canada

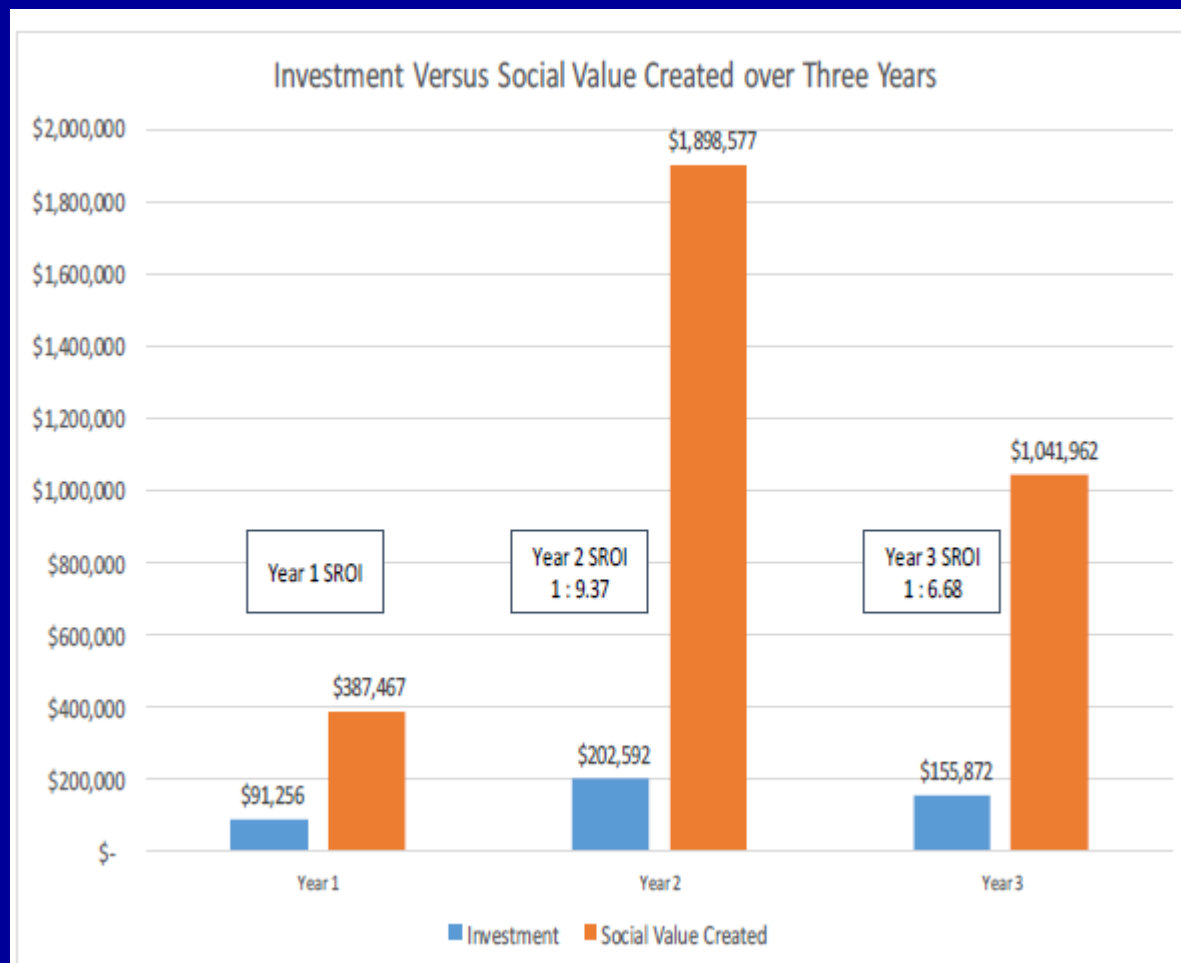
- 42%: meer samenwerking tussen ouders over de opvoeding
- 50%: verbetering in samenwerking over belangrijke beslissingen aangaande de kinderen
- 50%: minder gedragsproblemen bij de kinderen
- 35%: minder stress symptomen bij de kinderen
- 33%: verbeterde schoolprestaties bij de kinderen

Forensic Psychology

Maastricht University

Effectiviteit van New Ways 4 Families (Bill Eddy)

Voor elke dollar die geïnvesteerd werd in NWFF, bleek na 3 jaar 7 dollar bespaard te zijn aan maatschappelijke Kosten

Bron: Alberta Government

Eindresultaten pilotstudie MASIC

- Sterk Huis gebruikt de MASIC als screener in Zorgprogramma Complexe Scheidingen
- Veilig Thuis wil ook met de MASIC blijven werken
- Raad voor de Kinderbescherming blijft de MASIC ook gebruiken

- www.conflictscheiding.eu

Hope is the dream of a waking man- Aristotle

www.corinederuitter.eu

@corinederuitter

Corine.deRuiter@maastrichtuniversity.nl

